

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajczár.
Előfizetni csupán a kiadóhivatalnál lehet
B-Gyarmaton.

Kiadási pénsek, reclamációk és hi-
detések a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HIRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére s a nyitólá-
ponatkozó minden közlemények a szer-
kesztőhöz küldendők.

Hirdetések díja: öt hasábon hetente
5 kr. — Nagyobb és többeszeri hirde-
tések jutányosan csökkenthetők.

Bélyeg minden beiktatásnál 50 kr.

NYITÓLÁP GARANCIA SORA 20 KR.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1885-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Ervényesre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra — „ 50 kr.

Az előfizetési pénsek egyedül a kiadóhoz csi-
mezve, — legbiztosabban postautólevéllyel —
a nyomtatandó példányok s pontos szétküldés tekinté-
téből, megelőző beküldendők.

Kék László, Horodák Danó,
kiadó s lapfajtáldozó. fel. szerk.

A magyar középsőosztályról.

Ugynevezett „középosztályunk“ zöme: a
rég nemesei családból álló közép-birtokosság,
mely a közigazgatásra s a politikára mérvadó
befolyást gyakorol, azt lehet mondani, hogy
az európai kultúrának csak mázával bír. Ha-
sonlít bizonyos tekintetben az oly afrikai és
amerikai törzsekhez, melyek a műveltséget
„terjesztő“ európaiaktól csupán azok rossz szoká-
sait s károsatos tulajdonságait veszik át.
A vad sulyos, de nem igazságtalan.

Miben áll középbirtokos osztályunk zö-
mének európaiasodása? Ugyezsólva kizárólag
a divat, a fényűzés és komfort igényeinek
kielégítésében. Utánozza úgy a hogy az arisz-
tokráciát, melynek kastélyaiiban gyakrabban
megfordul. S az a nevelés, melyben gentrynk
fiai és leányai részesülnek, fájdalom, semmi
reményt sem nyújt arra, hogy az új nemzedék
derékabb s jobb lesz a mainál.

A nemesei családok körében még mindig

ama botor előítélet uralkodik, hogy a fiukból
„par excellence“ urakat kell csinálni, a szó
magyar értelmében. E kiindulási pontnak meg-
felel aztán az egész nevelés. A fiu vagy ott-
hon végzi el a gymnasiumi tanulmányokat,
hogy aztán az elnéző tanárok által átbozsát-
tassék a vizsgákon, vagy „konviktusba“ kerül,
hol a többi tanulók fölött sokszoros előnyök-
kel bír. Mint „konviktor“ már a gymnasium
tantermeiben válaszfal különíti el tanuló tár-
saitól. Nagyobb zsebpénzzel bír, elegánsabbul
öltözködik s tanárai által, kiknek az apa je-
lentékeny lak- és ételmezési, „correpetitori“
sat. pénzt fizet fiáért, az embertűnő dédelgetés-
ben részesül. A fiu ekkép arra a meggyőző-
désre jut, hogy „urnak“ az letett s fölötte áll
a prófánus szülőktől származó tanuló társainak.
Ez a „firtli“ előiskolája.

Aztán bemegy a fővárosba, természet-
esen jogot hallgatni. Sehol a világon a jogi
egyetem nincs úgy túltömve hallgatókkal,
mint nálunk. Németországban, az egyetemek
klasszikus hónapban, az orvosi és bölcsészeti
fakultások között oszlik meg az egyetemi ta-
nulók zöme, tekintve, hogy a műegyetemekben
nagyobb a tanulók száma mint a legtöbb tud.
egyetemen. Franciaországban Croesusuk fiai
lépnek a mérnöki, gépészmérnöki, építési,
kereskedői, sat. pályákra. Angliában hercegek
és grófok fiai úznak kereskedést, nyitnak bol-
tokat vagy állanak nagy gyárvállalatok élén.

A mi gentrynk azonban noha el van adó-
sodva fulig s csak nagy kamatra fölvenv pénz
segélyével művelheti birtokait, fiaiból nem
akar technikuskokat, iparosokat, kereskedőket
sat. nevelni. Akárhány fiuval bír is ily föl-
desuri család, az mind jogot végez ugyabogy,

hogy aztán a papa befolyása, a családi össze-
kötetések s a rokonság révén megváltassák
szolgabírónak, vagy kormányhivatal ugorka-
fájára segítsék föl.

A jobb módú ifjuság másutt is élvezi a fi-
atalság az élet örömeit s bizonyára nem ál-
ascéta módra. De a mellett tanul is s nem
tölti egyetemi éveit kizárólag semmittevés-
sel, dorbézolással, a kávéházakban és vendéglők-
ben való hentergészéssel, kártyázással és járda-
koptatással, mint a magyar gentry fiai, kik a
„firtliskedésben“ keresik a virtust. Van erősen
pezsgő és olykor túlesapongó tanuló-élet a
német egyetemeken, s az angol főiskolákon s a
párizsi „quartier latinban“ — ban is. De azok-
ból a német „burokból“, kik az árpálé fogya-
tása s a vívótérme látogatása között ócskák
meg szabad idejüket, pedáns tanárok, kötele-
ség tudó hivatalnokok, derék orvosok sat. vál-
nak, míg a „quartier latin“-ból, hol a műzák
tisztelte mellett Venusról és Bachusról sem
feledkeznek meg, Franciaország tudományos,
irodalmi és politikai életének világhírű tükör-
tálcái kerültek ki.

Kinek jutna eszébe azonban megtagadni
a „gaudeamus igitur“ jogosultságát a tanuló
életében? A mi gentrynk fiai azonban az if-
juság idealismusából nem bírnak osztályrészül
semmit. Komoly aggodalom fogja el a házaft
Magyarország jövőjét illetőleg, ha megfontolja,
hogy mindama léhűtő, husz-huszon négy éve,
koruk dacára már blazirt, pazarló és ledér,
tanulatlan és cynikus világnézetű fiatal em-
berek, kiket a társadalom „firtli“ névvel jel-
lemez, valaha olyan amilyen szerepet fognak
játéítani a közélet terén. Mért e szereplés szá-
mukra, ha csak társadalmunk gyökeres refor-

TÁRCZA.

„Közei fámhes.“

Virágok ismét szép rózsák sa?
Virágok? és én is hervadok.
Teged éltet tavasz napja
S én tavaszszal sírba vágyok.

Haj az én szívem is virág,
Volt tavasz, szép rózsák sa . . .
Közám hervadt, tavasz elmúlt
S nem nyílik már több virág.

Gónddal épült rózsák fácskám,
Szép emléke életemnek,
Te díszítéd vég bucsúján
Szép kebelét kedvesemnek.

Te kinyíltál szép rózsaként,
S az én szívem lenyárodott,
Nyugalmat ad a temető
Te pedig rá szép virágot.

Radnóti.

Emlékezésed.

melyet a nemzeti iskola fennállásának 50 éves jubileuma alkal-
mával 1885-ik év június 11-ikén tartott

Pótlak István,
balassa-gyarmati káplán.

Ezen lelkes polgárok nemcsak önmaguk járultak
létezésük áldozatával ezen épület felállításához, hanem
a magyar uraságoknál emelkedtek ki nagyobb mérvű
segélyt ösztönöztek — kik között Kálmán Kabinai Perencz
240, Gasparik Kázmér 200, Bekker János vadkerti

esperes plébános 160 frtnyi adományival, — hanem
fáradságot nem iserve a pozsonyi országgyűlésre is
elmentek, s az ország főrendinek s főnemeseinek nagy
mértvű adományával hozzá fogtak a nem-
zeti építkezéshez. Az épen akkor épülő felban levő me-
gyeházi törmelenk anyagából az iskolának mélyen fekvő
párosolt udvarát feltöltötték s innét van, hogy isko-
lánk udvara jelenleg is magasabb, mint a szomszéd
házak udvarai. Minthán a megyeháza fölépült s meg-
maradt építési anyagokból s a gyűjtött kegyadomá-
nyokból épült fel a nemzeti iskola jelen alakjában a
magyar nyelv terjesztése osztályból, mit homlokszatának
ezen időből származó felirata bizonyít.

Megnyílt a nemzeti iskola az 1834—5-ki tanév-
ben. Ekkor a fiúk két tanteremben tanultak leány-
gyermekekkel együttesen. A magyar nyelv mellett ek-
kor még tótul is tanultak a gyermekek. Balassa-Gyar-
mat városának plébánosa ezen időben Tvrdi János, az
egyház kántora pedig Fábry György volt, ki mint
kántortanító két segéd tanítóval működött a nemzeti
iskolában. A segéd tanítók az 1834—5 tanévben Simo-
nek Antal és Hanzelka Gergely voltak. Segédlelkész
és hitelmező Cselko János volt. Az iskola szelleme kez-
detől fogva katolikus volt ugyan, de szívesen látott
falai közt más vallásfelekezeti tanulókat is, kik még
bizsékén emlegetik, hogy a nemzeti iskolában tanul-
tak; mert ez időben ez volt városunkban az egyedüli
rendezett felszerelt és rendszeres tanórákkal ellátott elemi
iskola. Az iskolai felügyelést az ügynevezett kultus
bizottság gyakorolta, melynek világi elnöke rendszerint
a megyei főnök, vagy valamely főbb tisztviselő volt.

A nemzeti iskola fénykorát a 60-as években élte,
különösen midőn 1864-ik évben főelemi tanodivá ala-
kították és igazgató tanítói Állomás szerveztetett, vá-
rosunk reményteljes ifjúsága négy teremben négy ta-

nító által által oktatattatott. Ekkor lett a tót nyelv ki-
kötésével a magyar nyelv kizárólagos tananyagról.

Szaporítottván azonban a tanórák az iskola ki-
adásai is szaporodtak, gondoskodni kellett tehát pénz
forrásról, melyből a kiadások fedezhetők legyenek;
mert ezek a meglevő alapítványok kamataiból többé
fedezhetők nem voltak. Az iskola alapítványai ezen
időben a következők voltak: 1) Boldog emléked Sze-
cslovsky János esztergomi bíbornok érsekség 2000 frt-
nyi alapítványa, ki ezen kívül főri bőkezűséggel az
iskolát évenként 500 frtnyi segélyben részesítette. Mely
segély adományával az iskolát főm. Simor János bi-
bornok érsek úr ösminenciája is több évig segélyezte.
2) Fisher b-gyarmati származású pozsonyi kereskedőnek
1000 frtos alapítványa. 3) Szerencs-féle 400 frtos ala-
pítvány, melyet azonban az ezen alapítvány kincsgál-
tatása miatt folytatott pernek perköltetése felemlített.
4) Szegény tanulók tanácsközeire Heszterényi Perencz-
nek e század elején élt b-gyarmati plébánosnak 42
frtos alapítványa. Valamint Szeitslovsky bíbornok érsek
a 4-ik osztály tanítójának díjazására tett alapítványt
úgy a gróf Zichy senioralis uradalom a 3-ik osztály,
tanítójának fizetéséhez hosszabb időn át évenként 200
frtnyi segély összeggel járult; míg végre 1875-ik év-
ben boldogult gróf Zichy Károly a harmadik osztály
tanítójának díjazására 5400 frtnyi főri alapítványt
tett. A kántortanítói és segéd tanítói intézmény régi
alakban és a régi kötelezettségekkel maradt fenn. A
kántortanító kezelt személyesen egy osztályt de egy
segéd tanítót tartott, ki neki a kántori teendőkhöz is
segédkezett. Ennek élelmezésére az iskolai gondnok-
ságtól kapott 100 frtot, a segéd tanító pedig fizetés fe-
jében szintén száz forintot.

(Folytatás a vége köv.)

mon nem megy át — biztosítva van. A protekció s a családi befolyás és összeköttetések révén a fiatalság túlnyomó része is el fog helyezkedni a megyei s állami hivatalokban, hogy aztán mint most történik — egy részük képviselők gyanánt kerüljön vissza a fővárosba.

Mily perspektíva! Minő kilátások!

Félünk attól, hogy eme, már most is félig meddig ruinált, főpincérek és uzsorások kegyelméből élőködő jeunessé ruina kezébe kerüljön a közigazgatás s közvetve a befolyás az államügyekre.

Ne vádoljon minket senkisé sem szélső radikalizmussal, amiért megtámadunk egy társadalmi osztályt, mely — készséggel elismerjük — annak idejében sok s nagy szolgáltatásokat tett a hazának s jelenleg is, mint a földbirtok nagy részének ura s a magyarság képviselője, a kosmopolitikusabb polgári elemekkel szemben nagy jelentőségű tényező. Lehetetlen azonban elfojtanunk a keserű szavakat, ha tekintetbe vesszük, mi ez a közép-birkos osztály jelenleg s mivé lehetne, mivé kellene lennie. Senkitől magyar érzület dolgában magunkat fölülmulni nem engedjük.

De ha azt látjuk, hogy a magyarság egyik kiváló osztálya elmarad a kortól, rosszul gazdálkodik s irtózik a polgárosodás munkájától; ha azt látjuk, hogy fiai ezeket pazarolnak el évenként a fővárosban, adosságot halmozva adosságra, míg az apa a takarékpénztárak és bankok hitelét veszi igénybe; ha azt látjuk, hogy a szülők nem képeztetik fiaikat iparosokká, mérnökökké, tisztekké, orvosokká, építészekké, gépészekké, kereskedőkké sat., hanem munkakerülő „urakat“ nevelnek belőlük, kik között aztán megoszlik és fogy az apai vagyon; ha mondjuk, mindezt látjuk, akkor hazafias kötelességünk válik kérlelhetlenül ráutalni társadalmi viszonyaink kóros állapotára. Ha a magyar gentry nem érti meg, mivel tartozik önmagának, a polgárosodásnak s a hazának: akkor lassanként koldusbotra jut. Henyélőkké nevelt fiai elfogják pazarolni azt, a mit rosszul gazdálkodó apáik reá hagytak s a magyar földbirtok idegenek kezébe fog jutni. Magyarországnak nem „leaz“, hanem volt, ha nem látunk közös erővel egyetértés, nemzeti, nyugoti eszméktől áthatott és vezérelt magyar társadalom alapjainak lerakásához. B. N.

A losonci m. kir. főgymn. ifjúsági segélyező egyesület évi közgyűlése.)

A losonci társadalomnak ezen egyik legszebb s nagy hatású alkotása f. é. jun. 14-én tartotta évi rendes közgyűlést az egyesületi tagok nagy számának jelenlétében.

Az egyesület igazgató elnöke üdvözlően a közgyűlést, jelzi az egyesület működését, s örömmel constátálja, hogy az egyesület mindig nagyobb és nagyobb mértékben éri el célját tagjainak s jótétvőinek szaporodása következtében, mely tömegmennyiával inkább kívánja teljes becsületesnek s halánkat, mert mindnyájan, tudják, hogy társadalmunk mennyi minden felől igénybe van véve. Mind a mellett, hogy bevételeink szaporodtak, az okozott takarékoskodás, mindenben szem előtt tartatott. Ezután jelenlétén még a közgyűlés teendőit, a közgyűlés nevében köszönetet mond az egyesület jótétvőinek s jó akaróinak a kéri őket, hogy jó indulataikat tartsák meg egyesületünk iránt jövőben is.

Ezután felolvastatott választmány jelentése, ezzel kapcsolatosan a számvizsgáló s felügyelő bizottságok jelentései, mely utóbbi két jelentéstudomásul vétetvén számvizsgáló bizottság, jelentése alapján a pénztáros felmentést nyert.

Érdekesnek találom néhány szóval a számvizsgáló bizottság egyes tetteit is közölni, melyekből kitűnik, hogy eddigelé tényleg mennyi pénz folyt már be az egyesület alapítói javára.

Az alapító levelekben biztosított alapítványok 3100 forintot tesznek készpénzben s az állam papírok

eladásából befolyt az előbbi évek néhány száz forintnyi maradványának tökéletesítésével 7778 forint 74 kr.; összesen van tehát tényleg 10478 forint 78 kr., az alapítók nek többi része még évről évre részletekbe foly le.

Most már ismertetem a választmány jelentését s az annak egyes pontjaira hozott határozatokat:

I. Az egyesület tagjainak száma jelenleg a következő: van 47 alapító, 86 rendes, 23 pártoló összesen 156 tag. Különösen kiemeli a jelentés a nógrádi egyetemi tanulók megszűnt Nógrádi körének 124 főt 3 krnyi és a helybeli iparos működő társaság, 50 frtyi alapítványát.

II. Az egyesület vagyona alapítványi tőkében, rendes tagsági díjakban és tökécsített összegekben, ide számítva természetesen a folyó részlet fizetéseket és a múlt évben 12576 forint 15 krt tett, mely összegben az idén 733 forint 78 kr járult s így ezen összesen 13309 forint 93 kr. Hátalékosok is vannak és pedig elkölthető összegekben 361 forint 86 kr.

Ez év be költendő összegekben 1416 forint 27 kr, kiadása 1089 forint 49 krt tett s így a maradék 326 forint 78 kr, mely utóbbi összegből 200 forintot tökécsíteni, 126 forint 78 krt pedig a jövő évi számlájára átvinni határozott a közgyűlés.

III. A választmány a lefolyt évben az alumnusokban ellátott 18, ruházási segélyben részesített 3, kézi könyvekkel segített 48 tanulót.

IV. A választmány már régen érezte némely hiányát az alapszabályának s erre már a múlt évi közgyűlésnek is felhívta figyelmét, mely akkor megbizta a választmányt, hogy terjessze majd át 1885 évi közgyűlés elé alapszabály módosítási javaslatát. A választmány megbízatásának most meg is felelt. Az alapszabályok 7. § és 35. §-ait indítványozta módosítani.

A 7 § így szól: „Az ily alapítók által kinevezettek a tanév alatt legalább is élelemmel láttatnak el az egyesület által. E pontot így javasolta választmány módosítani: „Az alapítók által kinevezettek az egyesület által az iskolai éven át legalább is az alapítványok kamatainak erejéig láttatnak el élelmezéssel.” Az okok, melyek a módosítványt támogatják a következők: a) Az ajánlott módosítás nem is módosítás, csak összhangba hozatal a 5 §-al; melyben nyilatkozik ki van mondva, hogy az 500 frtos alapítók joguk van egy tanulót „alapítvány kamatainak élvezésére“ kinevezni.

b.) Ha az alapítók számuk csak néhányval is szaporodnék, a mi nem lehetetlen, az alapítók nem csak teljesen felemészik az egyesület éves jövedelmeit, hanem ezentúl is léphetnének, mire pedig alap sincs.

c.) Egyáltalán nem igazságos, hogy valaki oly túlsúlyon nagy jogot gyakoroljon, mely nincs arányban a szerzett jogának dologi alappal.

Első, ki ilyen módosítás, illetőleg rectificálás mellett fellépett egy 500 frtos alapító volt, mire azt az egész közgyűlés egyhangulag elfogadta.

A második módosítás a folyamódványok határ napjának megváltoztatása volt t. i. a módosítás értelmében ezután az alapítványi jótétemény élvezők augusztus 15-ig, a többiek szeptember 1-ig tartoznak folyamódni.

Eddigelé szept. 15, illetőleg febr. 15-ig. E módosítás indító oka az, hogy tapasztalta a választmány, hogy az eddigi határidők érvényben tartása mellett öszetűközések keletkezhettek a választmány és alapítók közt; a módosítással az öszetűközéseknek eleje lesz véve, mert mind az alapítók, elég idejük lesz alapítványaik élvezetéről intézkedni, mind a választmány jobbjára magáról még a gyanúját is annak, mintha lehetetlen akarna tenni az alapítók jogának gyakorolhatását.

Ezen módosítvány is elfogadtatott és illetékes helyre való feltérjesztése elhatározatott.

Ezek után határozatba ment az is, hogy jövőben az elkölthető jövedelemnek kétharmada, mintegy 800 forint fordítható élelmezési segélyre, egyharmad pedig mintegy 100 forint ruházási, kézikönyv s taneszköz segélyre.

A választmányból sorrendszerint kiléptek: Illés Lajos, Farkas Károly, Szigárdó Sámuel, Busbak Ádám és Kovács Ferenc, kik újra egyhangulag megválasztattak.

Ime így folyt le a közgyűlés, melynek minden tagja s tessék az egyesületnek és minden tagja teljesen átvolt s van hatva azon nagyszerű nemzeti kultúr s humanus cél által, melyet a derék egyesület maga első tűzött.

Mi csak örvendünk az egyesület folytonos gyarapodásának, ohajtjuk, hogy tagjainak s jóindulatú barátainak szaporodásával mindig szélesebb és szélesebb körben működjenek hazánk nemzeti kultúr viszonyainak fölvirágozása érdekében.

Ambrus Mór.

A vidéki magyar lapszerkesztők országos congressusa Budapesten.

Az ország vidéki magyar lapszerkesztőinek még nem volt alkalmuk, hogy találkozzanak egymással kezszorítva megbeszélhették volna azon fontos okokat, melyek béműködés sőt anyagi tekintetben nyomasztólag hatnak a vidéki lapirodalom vezetésére.

Az országban számos testület, egyelet, intézet talál alkalmat, hogy megbeszélje mindazon tényezőket, orvosolja azon bajokat, melyek erkölcsi s anyagi fejlődés, haladására irányadók; csak a vidéki journalistika elén állóknak nem jutott még eszébe: hogy sebeiket gyógyítsák, nyűgeiktől szabaduljanak s le rázzák megokról azon kényeszer helyzetet, mellyel nyereszködő vállalkozók hátráltatják anyagi erősbőlésük s hatalmi állásuk megismosodását.

Ha többet nem említenék, maga elég volna azon elszomorító tény: hogy a hirdetői irodák a hirdető házak és magánosoktól öszetehalászták, kunyorálják jó árért a hirdetések s odadobják — mint kegyelem kenyeret — szerkesztői irodákba, melyek csak lehulló morzsák a gazdagon terített, halmozott asztalokról. Pedig ha egy lap magából hirdetéseiből nem fedezi legalább is nyomdai, papír, bélyegkiadásait, — ez már intőjel annak anyagi hanyatlása s rövid életére!

Ezért buknak halomra a vidéki lapok, melyekben — ha jól vannak vezetve — a köznevelődésnek egy egy oszlopa dől romba; mindig a baka kárára.

Sem tehetség, sem irodalmi készséggel nem bírók tanyát ütnek a parnasuson, felcsapnak szerkesztőknek és sárral dobálják az önnepelteteket; cségtér tűznek ember szőlőből; a közügyeket dereszre fektetik, s ilyenekre — fájdalom mindig akad olvasó, az tán rövid idő alatt irodalmi csődöt mondanak a többi lapok tekintélyének rovására!

Több lap pedig magas politikát úz s elhanyagolja miatta a társadalom, közigazdaság és művelődés terén szükséges teendőket. Magas politikát és biztositék nélkül, mint nem politikai lap.

Ime a vérző sebek, a sok közül csak néhány, melyeket leginkább az öszse nem tartás, az egymást meg nem értés ütnek rajtuk.

A vidéki lapirodalomnak majd minden hóban van halottja; a temetés folyvást tart, s mince rájuk feltámadás?! Ma már a vidéki lapirodalom fontos tényező a nemzet életében.

Mi fogjuk fel — különösen a határszéli pontokon — a nemzetiségek első támadásait. Mi vagyunk az őrszemek, kik jelt adunk a központra, hogy az ellenfél szellemi fegyverekkel támadóban? Hogy hol van a bajok forrása? hol az őrszem és megelégedés tanyája; Hogy állanak a cultura, mezőgazdaság: az intézetek az iskolák? Mint a vihar és jó időre egyformán kitétt hőmérő, jelezzük a hideg közönyt, a lelkesedést és tetteit hőfokát, a vihar és szélsőséget; folytonos izgalomban, mozgás és harcokban ott állunk az események közt, hogy igaz és szorgalmas munkásokat lásson bennünk a központi sajtó s megbuzsa a nagy hirtangot, ha baj van figyelmeztetni, tanácsolni, orvosolni fel és lefelé.

Lapjaink kis folyók bár a vidéken, de hirték, eseményeik forrásával mind beleömlenek a nagy tengerbe, a központi sajtóba, hogy az erős, hatalmas legyen a elbirja a nemzet nagy gályáit: a közvélemény és ítéletét.

Vidéki sajtó utat egyenget; élcszti a lelkesedést; apostola a könyvek lapok, folyóiratoknak, hogy a nap után a legnagyobb fény, a betűk világossága behatoljon még a szegény vidék közönségébe is. Előszűtőket gyűjt a becses irodalmi termékekre; jótékonyságok oltárán meggyújtja az áldozatok tömjénét; a művészet előharczósa, az intézetek támogatója, a nagy eszméknek talajt készít: hogy magjai dús halászatokat hajtsanak; bú tűkör, melyben a fővárosi sajtó az ország képét nézi.

Szóval: hivatásunk nagy, ha be akarjuk tölteni. Épen ezért gyöngék nem lehetünk s csak az egyesületében van erőnk.

Fontosnak találom tehát a vidéki magyar lapszerkesztők országos congressusát: megbeszélni bajaikat, sérelmeiket. Megmutatni a sokféle országos tanácskozás közt, hogy mi is élünk.

Habár a congressus összehívására felkérték is, még is sokáig gondolkodtam, megtegyem-e? Hiszen vannak sokkal illethekebbek, mint én; s csak egyben találtam tisztelt kedves Collegám elnökségére biztatást hogy 21 év óta szerkesztem a „Somogy“ politikai lapot, tehát az egy lap melletti folytonosságot s időtfelelőket — tudomra — a magyar lapirodalomnak legregibb szerkesztője vagyok az országban.

Ez ad némi megnyugvást, hogy érdemes társaim nem veszik szerénytelenségnek, ha bajaink orvoslására én adom meg — szíves támogatásukkal — az első alkalmat.

Tiszteletteljesen kérem tehát érdemes Collegámat, hogy a kiállítás időszaka alatt B-Pesten tartandó vidéki lapaszerkesztők országos congressusát elvben elfogadják, annak keresztülvitelét és sikerét ismert befolyásával támogatni; ezen felhívásomat pedig becses lapjában közléstenni szíves legyen.

Kérem továbbá, hogy elhatározásáról engemet mielőbb tudósítani ne legyen terhére, hogy a kellő részvételt látva — a határidőt is megszabassunk.

Maradván collegiális tisztelet és nagybecsülés mellett,

Tiszteelt hazámának

Kapoevárott, Junius hava 1885.

szerkesztőjének:

ROBOZ ISTVÁN,

a „Somogy” politikai lap szerkesztője és tulajdonosa.

Munka és becsület.

Tele a világ szája panaszal. Lazák az erkölcsök. Se hit, se remény, se szeretet az emberek szívében. Napról napra élősködünk Anyagilag szellemileg lefelé, visszafelé járunk. Felebarát nem jó barát. Irigységünk gyanakodunk egymásra. A tűzhely melege mellett, utcán, város vagy bíróságra, megye háza tanács termében, egyesek, testületek mind mind panaszkodnak: „Rozsasz világ jár.”

Hallgasd meg az iparost, beszélj a földművelővel, állj szóba a hivatalnok sereggel, vagy figyelj meg a kereskedők társalgását, mindonüzt egyforma a nótá vége: „Rozsasz világ jár.”

Mi történt? Az emberek lettek e rosszabbak, avagy leten kegyelme fordult el tőlünk. Nem. Jó az isten, jót ad. Kegyelmet gyakorol ő mindörökké teremtményeinek díszével, az emberrel. Mi bándók, bármilyen gyarlók vagyunk is, olyanok vagyunk mint a régiek. A korszellem változott csak meg. A közlekedés rohamos változása, a mechanika terén történt egyenest földlennélő találmányok az egyéniség erejét megkövetelik. Felhasználni a természet adományait, azokat értékesíteni a társadalom dolga. A természet az embernek, jobban monvva az egyénnek kijelölte a maga helyét, hol munka erejét, munkaképességét teljes mértékben érvényesíteni kell. A nevelés kötelessége az egyént arra képesíteni, hogy a társadalomban, vagy a társadalom számára erejét kitudja fejteni. A ki erre gyenge, az társadalmilag beteg. Minél korábban a minél helyesebben szoktatták az egyént arra, hogy munkaképes legyen, annál kevesebb küzdelme lesz a társadalomnál, s annál jobban esik neki majd a „küzdelme a létezésért”. Szóval a mai társadalom meg kívánja minden egyes tagjától, hogy dolgozzék, hogy tudjon dolgozni a maga neme szerint.

Ma a munka azon fegyver, mellyel az életet végig kell közdni, „mert ki nem dolgozik ne is egyék.” „Est át kellene érezni minden embernek. Agyam és kezem munkájával keresem meg bontalanágamban mindennapi kenyeremet, de még a kenyérkeresetet is iparkodtam a hazánai kötelességgel összekötni: Így akarom kenyeremet megkeresni életem végnapjaiban ha lehetséges; de nemcsak önmagam, de a kenyérkereset képtelen családom számára is.

Mint munkás állók előttetek „mondom az angoloknak, midőn kereseti felolvasásaimat megkezdtem. Felemelt fővel, nyílt homlokkal mutatam be magamat mint illető a magyar közönségnek.

Igy írt — Kossuth Lajos nagy hazánkia, midőn „Íratam az Emigrációból” című művét átadta a magyar közönségnek.

Kossuth Lajos az egykori kormányzó „felemelt fővel, nyílt homlokkal mutatja be magát mint munkás”. Ennek lelkesítő példát kell szolgáltatni. A munka egyike a legnagyobb kötelességeknek, — tehát egyike a legnagyobb erényeknek. Fejtesse ki minden ember munkaképességét állapota szerint a boldogulni fog.

Hallom azonban a munkás világ gondos kaczagását, mondván: „Mintha bizony nem dolgoznánk elég. A fölkelő napot munkával üdvözöljük a munkánál talál bennünket az esti csillag, csak hogy kenyeret adhassunk halvány képű, becsott arcú gyermekeinknek.

Értem kacagásodat édes atyafi. Nem is te vagy a te nyomorúságodnak, hanem azon ezer meg ezer ember, kit a fölkelő nap itt ott a korszakban, tironyákban, kártyaházak és erkölcerontó társaságokban talál a ki még ma is azt tartja „Munkátlanok csak az élet”. Azért mondom fejtesse ki minden ember munkaképességét a boldogulni fog.

De a munka egyedül magában nem hozza meg isteni áldását. Hogy a munka kielégítessen bennünket, hogy szívünket örömmel töltesse el a lelkiünkeek meg hozza az életet édesítő nyugalmat, becsületesnek kell lennünk. A munka csak a becsülettel párosulva működhet közre a boldogság megteremtésére. Annálkül elti fogja az erőt, megtöri a kedvet a sivárrá teszi

az életet. Ellenben ha munkánknak mindig vele járó édes testvére a becsület, lelkiünket emeli, szívünket nem mesíti, erőnköt edzi, érzelmeinket melegíti.

Épen ez a mai kor egyik hibája, hogy a becsület iránti érzék magyengült, minek aztán a káros következménye, hogy a munka nem teremti meg azt a lelki állapotot, melyre szükségünk volna, hanem olyan romboló hatása van mint uszoris kezében a pénznek.

Mikor Budapest jelenlegi főkapitánya hivatalát elfoglalta, azt adta ki jelszónul „Munka és becsület.” Ő tapasztalta a munka és becsület varázscserjét.

Mint egy kis helység aljegyzője kezdte meg pályafutását a ma a főváros egyik első rangú hivatalnokak.

Tanuljunk tőle!

Legyen a mi jelszavunk is „Munka és becsület” munkánk után lesz boldog az élet.

Csiffáry Sándor.

H i r e k.

Hymen. Ipolyásagon dr Rácz Imre ügyvéd e napokban tartotta esküvőjét Hederváry Gizella kisaszonnyal, Hederváry Antal közbecsülésben álló ügyvéd és takarékpénztári igazgató kedves és bájos leányával. Násznapok voltak: Podhorzky György kir. tanácsos Hontmegye volt alispánja, Harnos István földbírtokos, nyoszolyó aszony: Schön Alajosné urnő koszorúlények: Pongrácz Emma és Jolán, Rácz Ilonka, Rácz Szidi és Herrich Leona kisaszonyok.

Gr. Győr Ábrahám Nógrád és Nyitra megye főispánja jun. hó 17-én vezette Nyitra megye vasúti köldöttiséget a közlekedési miniszterhez, az üzbég lipótvári és N. Szombat széniczei vasut kiépítése ügyében. A közlekedési miniszter helyett a köldöttiséget Baross Gábor államtitkár fogadta. Főispánunk Nyitra megye vasúti feliratait oly határozó és erőlyes beszéddel nyújtotta át, melyek minket nógrádiakat, kik színtő vasut létesítésében fáradozunk, bizonyára érdekelni fog. Főispánunk beszéde a következő volt: „Midőn Nyitra megye köldöttiséget ügymond — közkívánsálm következtében Meltóságod (az államtitkár) elő vezérlem, hogy a Galgóc—nyitrai és a Nagyszombat—széniczei vasutak kiépítésének eszközése iránti kétrendű feliratot átnyújtam, s kérelmünknek határozó támogatására a nagymélt. magyar kir. közlekedésiügyi miniszteriumot alázattal megkérjük, magára az ügy érdemére nem akarok bővebben, Áttérni, hiszen ki van az fejte a Meltóságod által átnyújt is alaposan tanulmányozandó feliratokban; csak azt jegyzem meg, hogy én Nyitra megye iránt nem viseltetem részrehajló elfogultsággal sőt talán inkább sőtétlétőlag fogom el annak viszonyait; azonban így is úgy találom, hogy ezen nagy, a természet adományaival és nagyszámmú értelmiséggel bővelkedő megye más megyékhez aránylag nem részesült eddigelő az ország gondozásában; azért ha tapasztalnom kellene, hogy legelőbvegőbb érdekeinek érvényesítésében sikert érnem nem lehetne a főispáni állást, melyet áldozattal foglaltam el, a magam kor mány bizalmával még bizonyos ideig viselőndő vagyok, kénytelen volnék azon pillanatban más, talán szerencsebb keztő utódnak átengedni. — Kérem tehát Meltóságodat és Meltóságod által a közlekedési miniszter ő nagy méltóságát, részletesek a Nyitra megye két feliratában foglalt kérelmeket kellő méltatásban s amennyiben lehetséges, az azokban kifejezett kívánságok létesítését bő pártolásban.

A törvénykezési szűnet, jul. 1-én vo. zi kezdett. A b. gyarmati kir. törvényszéknél a szűneti tanács következőleg alakított meg: Elnök: Fridetzky Lajos, bírák: Ujhelyi Boldizsár és Okolicsányi János. A kir. járásbírósnál szűneti bíró: Jakobovich József albíró, kibez kisegítőül Villim János törvényszéki aljegyző osztaltt be.

A közigazgatási bizottság ülése jul. hó 2-án fog megtartatni.

Özv. Szűdy Henrikné szül. Gáby Johanna, mint értesülünk, végrendeletében mely 1885 február 11-én kelt jótékony szélő számos hágyományt tett; így a balassa-gyarmati és egi kórházakra egyenként 500—500 frtot; a balassa gyarmati evangélikus egyháznak 200 frtot; a balassa gyarmati polgári iskolának 100 frtot, melynek kamata évenként a magyar nyelvben legelőbvegőbb tanultató ifjúknak adandók ki. Ezenkívül még többrendbeli összeget hágyományozott keresztgyermekének és azoknak, kik az utolsó években körülötte voltak. Végrendeletében melyet a kir. közjegyző vett fel, ünepelesen kijelenti, hogy nem tartozik senkinek, hagyatéká ellen nem emelhet jogos követelést senki semmiféle esimen. És mégis alig hunyt tá be szemét a betegségekben oly nemesen gondolkozó özvegy, midőn előállottak a hyénák és a végrendelet kelte előtti időből mintegy határozó forint oly követelésekkel támadták meg a hagyatékot melyek hallatára mindenki, aki az elhunyt életmódját rendezett anyagi viszonyait ismerte, és férje utáni nagy jóvedelméről tudomással bírt, hiteltelenné csóválta fejét, sőt mondhat-

juk, megbotránkozással ballotta azt az egész város. Nem is késett tehát a végrendeleti végrehajló Gáby Ferencz egi ügyvéd a gyarmati hítelezők: Herczföld László és Herczföld József ellen, feljelentést tenni az iteni feújító törvényszék előtt, mely miatt értesülünk, a nevezettek ellen a vizsgálatot rögtön elrendelte. Kivánsálm várjuk annak fejleményeit.

A zárdai leányiskola ez évi vizgája f. hó 24. és 25-én dr. Farkas Mihály úr, kor. esperes igazgató, a szűlők és a tanügy számos barátja jelenlétében, nagy-zó frázis nélkül mondhatjuk, kitűnő eredményrel ment véghez. Haj volt csupán, hogy állítólagos járvány betegség, véleményünk szerint szűlei gondatlanság, elcsenevezés folytán, nemcsak évközben, de a záróvizgáról is számosan hiányoztak, mely sajnos állapot gyökeres javulása csak akkor lesz remélhető, ha a buzgó közoktatási ügyi miniszter újabb intézkedése folytán az egészségtan elemei már a normális iskolákban is taníttatni fogván, új nemzedék lép a mostani helyére. A Paulai sz. Vinczéről nevezett irgalmas nővérek, mint akik a leányoktatást városunkban, Símor János hg. primás nagylelkű alapítványa folytán 6 év óta oly ügybuzgóság és hivatással végzik, nem szorultak a mi dicséretünkre, hála emléklől mégis ideiktatjuk az ő becses neveiket: Bagossy Ambrózia, mint főnököl alatt működtek: Theimlechner Generóza nővér az V. és VI. dik osztályt, Krüger Leontio n. a III. és IV. dik osztályt, Lakatos N. a II. dik és Kubovits Berta nővér az I. és II. dik osztályt vezetve Hitelemző volt nt. Polák István káplán ur. Fenntartjuk a szűndőre, hogy a lapok hasábjain a többi iskolával együttesen ismer-tessük az ő tanítási módjukat és a bővebb számadatokat.

Örömmel értesülünk arról, hogy a szélyi fürdő milyen látogatásban részesül: csak hogy épen emiatt nem mulasztathatjuk el Galgóczy Béla urad. főtitkárnak szíves figyelmébe ajánlani, hogy Szélybe a látogatók az elismert gyógyhatású vizet mennek használni, a héről ur tehát leginkább akkor elégíti ki a közönséget, ha magát a fürdő helyiséget a kádakat, a vízvezető csövet olyan karba hozza, hogy ezek miatt senki sem legyen akadályozva a fürdő használatában. (Többen)

A tüzesetek nagy mérvben veszik igénybe főleg az első m. általános biztosító társulatot, mely a károsultak biztosítási összegeit a leggyorsabban és legpontosabban fizette ki. (Bis dat, qui cito dat!)

Gerőffy Andor színtársulata B. Gyarmaton jun. hó 23-án tartotta bucsuelőadását, telt ház előtt, mely alkalommal az „Eleven ördög” című operettéből az épekreket előadták. A közönség sajnos tapsokkal jöbhezőrt hivta ki a bucsúzó igazgatót és kedves nejét Gerőffyné Ilka asszonyt, kik rövid itt létők alatt a közönség kedvencei lettek. „Ugyanezen estén Gerőfi nagy bátással szavaltta el Petőfy „Ördült” is. A 45 tagból álló színtársulat teljes meglegedéssel távozott B. Gyarmatról, hol a kitűnő társulat a jövő évben is biztos pártogásra számíthat.

Az ev. esperességi közgyűlés Losonczon júl. hó 7-én fog megtartatni, melyre B. Gyarmatról is többen készülnök.

Halálozás. Frölich Vilmos, a b. gyarmati néphank ügyhuzgó pénztárnoka, a rézőnek egyik szűbecsülésben és szeretetben álló polgára, hosszas szenvedés után jun. hó 27-én jobblétre szenderült. Béke poraira!

Magyar Franczja biztosító r. társaság. Az 1885 ik évrő kiadott üzleti jelentéséből örömmel győződünk meg, hogy ez intézet műveletei és év folyamában kedvező sikerrel jártak s hogy az intézet üzletkőre az intézet emelkedésével lépést tartva jelentékenyen terjeszkedett. A társaság tevékenysége összes ágaiban nevezetes haladást tett és egészben úgy, mint az egyes üzletágakban kielégítő sőt részben kitűnő eredményeket mutathat fel, díjtartalékai ismét jelentékenyen bővekedtek és zártartalékai bő javadalmazás részre szűltek. Az elemi illetve a tűz zártalmazás és jégáigban a bruttó bevétel 7,091,827 frt 4 kr. rugott, (az előző év 6,371,161 frt 62 kr. bevétel ellenében), vagyis 720,666 frt 42 kr. lal több mint tavaly. Az életbiztosítás az 1884. év végével 8859 db. kövényvel 17,888,263 frt 12 kr. tőke és járadék biztosítási állagot mutat fel. A társaság 1884. december 31-én az elemi biztosító ágazatokon 1,168,852 frt 17 kr. az életbiztosítási ágazatokon 1,084,020 frt 24 kr. együtt 2,252,872 frt 41 kr. tevő minden megterheléstől ment díjtartalékok és 1,311,976 frt 27 kr. ágiórfolyam különbözet, nyereség és különleges tartalékok felett rendelkezik. Énnelfogva a múlt évhez viszonyítva az összes tartalékok 780,800 frt 53 kr. lal szaporodtak. A társasági alapbevételek 5,274,469 frt 80 kr. lal 6,164,791 frt 3 kr. lal több 890,321 frt 23 kr. tevő tekintélyes összeggel emelkedtek. Az 1883 ik mérleg 613,875 frt 31 kr. tisztá nyereséget mutat ki. A jelenlében foglalt adatok hű és kedvező képet nyújtanak a társaság üzleti és pénzügyi helyzetéről. A társaság 5 évi fennállása óta 26,982,924 frt 79 kr. díjakat vételozott be és károkkért 18,384,030 frt 59 kr. tevő tekintélyes összeget fizetett ki; ezen felül 4,357,567 frt 90 kr. helyeztet visszazsa különböző tartalékokba.

Szerkesztői üzenetek.

B. urnak helyben A jelzett vizsgán történetekről alapos meggyőződést szerzván, a „botrány” cikkek helyt nem adhatunk. P. J. urnak S. Tarján. Levélét vettük, s a 31 frtot rendeltetbe helyére juttattuk. Adakozók neveit jövőre közöljük.

Feloldó szerkesztő:

Horváth Danó.

Egy jó házból való fiú
TANULÓNAK
azonnal felvétetik Gazdik Lajos vaskereskedésében, B. Gyarmaton.

B. GYARMATON,
 alulírott, Teleki (úri) utcában, levő házában 2 nagyobb
 lakás istállósval folyó évi octóber hó 1 étől bérbe adandó.
 Kohn Márk.

Nyomatott a kiadó tulajdonosa Kék Lászlónál B-Gyarmaton, 1885.